

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

Viite: VNS 8/2025 vp

Lausunto: Valtioneuvoston selonteko kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta
Teknologiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua ympäristövaliokunnalle kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta.

Yleistä

Teknologiateollisuus ry pitää energia- ja ilmastostrategiaa keskeisenä välineenä Suomen siirtymässä kohti fossiilivapaata ja kilpailukykyistä yhteiskuntaa. Energia- ja ilmastopolitiikan on tuettava teollisuuden investointeja, innovaatioita ja vientiä sekä varmistettava energian toimitusvarmuus ja kustannustehokkuus.

Teknologiateollisuus korostaa, että strategian toimeenpanon on oltava johdonmukaista ja ennakoitavaa, jotta yritykset voivat suunnitella pitkän aikavälin investointeja ja kehityspolkuja. Erityisesti vetyteknologioiden, sähköpoltoaineiden, energiatehokkuuden ja teknisten nielujen kehittäminen vaatii selkeitä kannustimia ja sääntely-ympäristön vakautta.

Teknologiateollisuus kiinnittää huomiota siihen, että kahdella viimeisellä hallituskaudella energia- ja ilmastostrategia on annettu hallituskauden loppupuolella, minkä vuoksi sen toimeenpanoon jää vain vähän aikaa. Pitkäjänteisyys yli vaalikausien tukisi teollisuuden ennakoitavaa toimintaympäristöä. Teknologiateollisuus pitää kannatettavana, että energia- ja ilmastostrategiaa on valmisteltu tiiviisti teollisuuspoliittisen selonteon kanssa ja että strategia korostaa vahvasti toimialojen vähähiilitiekarttojen merkitystä.

Strategiassa tunnistetaan teollisuuden rooli ratkaisujen tuottajana globaalisti kiristyvässä kilpailussa. Suomalaisten tuotteiden ja palveluiden hiilikädenjäljen kautta vaikuttavuus päästöjen vähentämisessä maailmanlaajuisesti on kokoamme suurempi. Teknologiateollisuus ry tukee kunnianhimoisia ilmastotavoitteita. Niiden saavuttaminen edellyttää investointiystävällistä politiikkaa, osaavan työvoiman saatavuutta ja toimivaa infrastruktuuria.

Päästöjen vähentämistä ja nielujen kasvattamista tukeva toimintaympäristö

EU:n ilmasto- ja energiapolitiikan merkitys myös Suomen kansalliselle politiikalle on erittäin keskeinen. Teknologiateollisuus jakaa ilmasto- ja energiastrategian näkemyksen EU:n päästökaupan keskeisestä roolista. Päästökauppa on markkinaehtoinen, teknologianeutraali ja kustannustehokas keino vähentää päästöjä, ja siksi sen tulee säilyä EU:n ilmasto- ja energiapolitiikan kulmakivenä. Tulevassa EU:n energia- ja ilmastopolitiikan päivityksessä vuoden 2030 jälkeiseen aikaan on huolehdittava päästökaupan toimivuudesta.

Teknologiateollisuus pitää tervetulleena energia- ja ilmastostrategian linjausta investointiverohyvityksen jatkamisesta puhtaiden investointien edistämiseksi. Kiristyvässä kansainvälisessä kilpailussa investointien sijoittumisesta oikein kohdentuvat ja julkisen

talouden kannalta vastuulliset kannustimet ovat perusteltuja. Verohyvitys kohdentuu strategian kannalta keskeisiin investointeihin, kuten teollisuuden päästövähennyksiin, uusiin teollisiin investointeihin puhtaista teknologioista synteettisten polttoaineiden valmistukseen sekä hiilidioksidin talteenottoon.

Teknologiateollisuus korostaa, että energiaverotus on osa toimintaympäristön ennakoitavuutta. Viimeaikaiset äkilliset muutokset yksittäisten toimialojen sähköverotukseen luovat epävarmuutta myös laajemmin sekä olemassa olevalle teollisuudelle että investointien sijoittumiselle Suomeen. Teollisuuden alempi, EU:n minimitasoinen sähköverokanta on keskeinen ajuri sähköistymiselle ja on tärkeä suomalaisen teollisuuden kilpailukyvyä ylläpitämiseksi.

Teknologiateollisuus jakaa selonteon näkemyksen hiilidioksidin talteenoton edistämisen tärkeydestä. Sekä hiilidioksidin talteenotto ja hyötykäyttö (CCU) että talteenotto ja varastointi (CCS) ovat tarpeellisia ratkaisuja hiilineutraaliuden edistämiseksi ja samalla keinoja edistää kasvua ja investointeja. Esimerkiksi hiilidioksidin talteenoton ja hyötykäytön (CCU) kautta valmistettujen tuotteiden arvo voisi olla vuosittain jopa seitsemän miljardia euroa vuoteen 2040 mennessä.

Teknisten nielujen edistämiseen varatun erillisen tuki-instrumentin pienentyessä 140 miljoonasta eurosta 90 miljoonaan euroon on tärkeää, että yleisempiä instrumentteja (EU-rahoitus, investointiverohyvitys) voidaan käyttää myös talteenoton edistämiseen.

Puhtaan energian edistäminen

Puhdas, edullinen ja toimitusvarma sähkö on suomalaisen teollisuuden kilpailukyvyä tukipilari. Puhdasta sähköä tarvitaan myös runsaasti lisää esimerkiksi liikenteen ja teollisuuden sähköistymiseen sekä vetytalouden, CCU/CCS-ratkaisujen sekä kasvavan digitaalisen teollisuuden tarpeisiin. Samalla tarvitaan myös muita puhtaita energiamuotoja, esimerkiksi polttoaineita ja lämpöä.

Sähköistyminen ja uudet investoinnit teolliseen tuotantoon edellyttävät sitä, että Suomi on myös tulevaisuudessa houkutteleva kohde puhtaan energian investoinneille. Tässä keskeisessä asemassa on ennakoitava toimintaympäristö, jonka keskeisiä osia ovat muun muassa vakaa ja sujuva luvitusjärjestelmä sekä sitoutuminen olemassa oleviin ohjauskeinoihin (päästökauppa, uusiutuvan energian edistäminen, kansalliset rahoitusmekanismit). Poukkoileva lainsäädäntöympäristö voi johtaa kustannuksien kasvuun, investointien hidastumiseen ja siten esimerkiksi energian hintojen nousuun. Luvituksen osalta hallitus onkin ottanut merkittäviä askeleita kohti sujuvampaa luvitusta yhden luukun asiointimallin käyttöönotolla.

Teknologiateollisuus ry pitää ydinvoimaa keskeisenä osana myös tulevaisuuden sähköjärjestelmää. Uusien ydinvoimalaitosten toteuttaminen edellyttää investointiympäristön kehittämistä. Esimerkiksi ydinenergiain uudistus luo perustaa niin nykyisten kuin uusien ydinenergiateknologioiden käyttöönotolle esimerkiksi osien ja reaktorihankkeiden luvitusta kehittämällä. Sääntelyn on mahdollistettava uudenlaiset liiketoimintamallit ja teknologiat, esimerkiksi pieniin modulaarisiin reaktoreihin (SMR)

pohjautuvan kaukolämmön tuotanto. Samalla on varmistettava, että ydinvoima tunnistetaan EU-sääntelyssä uusiutuvan energian kanssa tasavertaisena päästöttömän energian lähteenä.

Ydinenergiahankeiden rahoitettavuus on ratkaiseva tekijä niiden toteutumisessa. Perinteisen ydinvoiman lisärakentamisen tulisi edetä mahdollisimman markkinaehtoisesti, kuten Suomessa on johdonmukaisesti tehty. Investointien arvioinnissa on tärkeää huomioida kokonaiskustannukset ja järjestelmän tarpeet pitkällä aikavälillä.

Kohtuuhintainen ja vähäpäästöinen sähkö, vahva kantaverkko sekä puhtaan veden ja hiilidioksidin saatavuus luovat Suomelle hyvät edellytykset saavuttaa etulyöntiasema vetytaloudessa. Vety ja erityisesti siihen pohjautuvat korkeamman jalostusasteen tuotteet voivat edistää hiilineutraaliuden lisäksi myös puhtaisiin teknologioihin pohjautuvaa talouskasvua. Suomalaisella teknologiateollisuudella on tarjota urauurtavia, päästöjä vähentäviä ratkaisuja kautta vedyn koko arvoketjun. Näihin lukeutuvat esimerkiksi vähähiilinen, vetypelkistykseen pohjautuva teräs sekä puhtailla polttoaineilla käyvät moottorit.

Meriliikenteen ja ilmailun päästöjen leikkaaminen päästökaupan sekä polttoainestandardien (FuelEU Maritime, REFuelEU Aviation) avulla on oiva mahdollisuus edistää suomalaisten puhtaiden teknologioiden vientiä. Samalla voidaan myös luoda korkeamman jalostusasteen vetytaloutta Suomeen. Lisäksi puhtaat, EU:ssa valmistetut polttoaineet vahvistavat myös huoltovarmuutta.

Energiatehokkuus, energiamarkkinat ja toimitusvarmuus

Teknologiateollisuus ry jakaa selonteon näkemyksen energiatehokkuussopimusten ja muiden toimien jatkon turvaamisen tärkeydestä. Energiatehokkuussopimukset ovat olleet hyvin toimiva vapaaehtoinen keino edistää energiatehokkuutta yrityksissä. Järjestelmän tulevaisuuden on turvattava tulevassa EU:n energiatehokkuusdirektiivin uudistuksessa. Joustokyvyyden ja älykkäiden ratkaisujen käyttöönottoa on myös järkevää edistää.

Päästöjen leikkaaminen sähköistymisen ja puhtaaseen vetyyn pohjautuvien ratkaisujen pohjalta edellyttää puhtaan sähkön lisätuotannon lisäksi myös ripeitä investointeja verkkoihin. Teknologiateollisuus ry pitää erityisen tärkeänä sähköverkkoinvestointien luvituksen ja liittymisprosessien sujuvoittamista.

Sähkön toimitusvarmuus on edellytys teollisuuden kasvulla ja puhtaan siirtymän investoinneille. Teknologiateollisuus pitää tärkeänä, että mahdollinen fossiilittoman jouston mekanismi täydentäisi markkinaehtoisia investointeja eikä syrjäytä niitä. Mekanismin tulee toimia teknologianeutraalisti, tukea teollisuuden sähköistymistä ja varmistaa, että toimitusvarma sähkö on kilpailukykyisesti saatavilla myös tulevaisuudessa. Tämä luo edellytyksiä kustannustehokkaiden ja innovatiivisten ratkaisujen syntymiselle, jotka tukevat sähkömarkkinoiden toimivuutta.

Hiilikädenjälki

Suomalaisen teollisuuden merkittävänä piirteenä on kyky kehittää vähähiilisiä tuotteita ja palveluja, jotka voivat auttaa asiakkaita vähentämään omia päästöjään myös globaalisti. Teknologiateollisuus kannattaa strategian lähtökohtaa, jonka mukaan kansainvälisen ilmastohyödyn eli hiilikädenjäljen kasvattaminen pitää asettaa Suomen ilmastopolitiikan tavoitteeksi kansallisten päästöjen vähentämisen ohella.

Kunnioittavasti,

Teppo Säkkinen
Johtaja, kestävä kasvu
Teknologiateollisuus